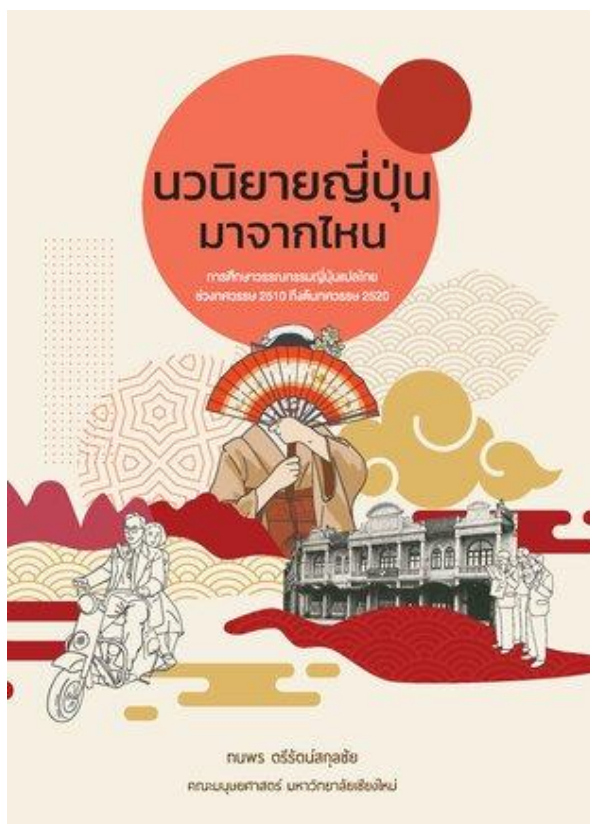

บรรณนิทัศน์*

ทนพร ตรีนันท์สกุลชัย . (2564). นวนิยายญี่ปุ่นมาจากไหน การศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทยช่วงทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. จำนวน 176 หน้า.

สังคมไทยมีความผูกพันและคุ้นเคยกับการ์ตูนญี่ปุ่น เพลงญี่ปุ่น ละครและภาพยนตร์ญี่ปุ่น กันเป็นอย่างดี แต่หากพูดถึง “นวนิยายญี่ปุ่น” แล้วอาจยังเป็นที่รู้จักเฉพาะในแวดวงของผู้ที่ชื่นชอบนักวิชาการด้านญี่ปุ่นศึกษา หรือนักแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงวรรณกรรมญี่ปุ่นนั้นถูกบอกเล่า ถ่ายทอดเรื่องราวและก่อร่างสร้างตัวในสังคมไทยมาตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว และยังคงได้รับความสนใจจากผู้อ่านชาวไทยมาจนถึงปัจจุบัน

หนังสือที่ได้เลือกมาแนะนำให้กับผู้อ่านวารสารมหาวิทยาลัยพายัพครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นผลงานที่ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับนวนิยายญี่ปุ่นแปลไทยในช่วงทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่วรรณกรรมญี่ปุ่นเริ่มมีบทบาทอย่างเด่นชัดในแวดวงการอ่านของคนไทย โดยผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ไม่ได้บอกเล่าเพียงตัวบทหรือเนื้อเรื่องวรรณกรรมที่ได้รับการแปลเท่านั้น หากแต่ยังชี้ให้เห็นถึงกระบวนการคัดเลือก การแปล การเผยแพร่ และยังสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในสังคมไทยยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองอีกด้วย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูวัตร ทาอินตะ สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ

เนื้อหาในแต่ละบท

รู้จักนวนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่

บทนี้ผู้เขียนจะพาผู้อ่านไปรู้จักภาพรวมของสายธารวรรณกรรมญี่ปุ่นและพัฒนาการของนวนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่ในการรับรู้ของชาวญี่ปุ่นเพื่อที่จะนำไปเทียบเคียงกับการรับรู้นวนิยายญี่ปุ่นของผู้อ่านชาวไทย ผู้อ่านจะได้ย้อนกลับไปดูพัฒนาการของนวนิยายญี่ปุ่น ตั้งแต่สมัยเมจิถึงหลังสงครามโลกครั้งที่สองโดยผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า นวนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่มีลักษณะเฉพาะที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบตะวันตกกับวิธีคิดแบบญี่ปุ่น และนักเขียนอย่างเช่น ฟุตาบาเต ชิเม, โมริ โอไง, นัตสึเมะ โซเซกิ, ทานิชากิ จุนอิชิโร, อาคุตางาวะ ริวโนะสุเกะ และคาไซ โอซามุ ต่างมีบทบาทอย่างยิ่งต่อวรรณกรรมในช่วงเวลาดังกล่าว

วงการวรรณกรรมไทยและนวนิยายญี่ปุ่นแปลไทยในทศวรรษ 2510

บทนี้ผู้เขียนได้สำรวจวงการนวนิยายไทยและการเริ่มเข้ามาของนวนิยายญี่ปุ่นแปลไทยในช่วงทศวรรษ 2500 ถึงต้นทศวรรษ 2520 เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของสังคมกับการผลิตวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทยในช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากผู้อ่านจะได้ทราบถึงบริบทของประเทศไทยในช่วงเวลานั้นซึ่งในช่วงที่การแปลวรรณกรรมต่างชาติดำเนินไปอย่างเฟื่องฟู โดยเฉพาะนวนิยายจากญี่ปุ่น ผู้เขียนยังได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของนักแปล สำนักพิมพ์ และนักวิจารณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมนวนิยายญี่ปุ่นให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

วรรณกรรมญี่ปุ่นในวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับภัยเหลือ

บทนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงบทบาทของวารสาร “สังคมศาสตร์ปริทัศน์” ช่วงต้นทศวรรษ 2510 ในการนำเสนอวรรณกรรมญี่ปุ่นโดยได้สำรวจและศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นในวารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับภัยเหลือทั้ง 3 ฉบับเพื่อให้เห็นการรับรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่นของปัญญาชนฝ่ายซ้ายไทยก่อนเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และยังสะท้อนให้เห็นถึงกระแสชาตินิยมและการตื่นตัวของนักศึกษาสมัยนั้นที่มีต่อการต่อต้านประเทศญี่ปุ่นในฐานะประเทศทุนสมัยใหม่ บทนี้จึงไม่ได้กล่าวถึงเพียงวรรณกรรมเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกลไกทางการเมืองและวัฒนธรรมที่เกี่ยวพันกับการแปลวรรณกรรม

รู้จักนิตยสารโลกหนังสือ

บทนี้ผู้เขียนได้ทบทวนบทบาทของนิตยสาร “โลกหนังสือ” ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 - 2526 และบทบาทของสุชาติ สวัสดิ์ศรี ในฐานะบรรณาธิการของวารสาร ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า นิตยสารโลกหนังสือมีบทบาทสำคัญในการให้สาระความรู้และเผยแพร่วรรณกรรมทั้งไทยและต่างประเทศสู่สังคมไทย ในช่วงเวลานั้น และยังเป็นพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนทางความคิดระหว่างผู้จัดทำหนังสือกับผู้อ่านจนทำให้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากกลุ่มนักศึกษา

วรรณกรรมญี่ปุ่นในนิตยสารโลกหนังสือ

บทนี้ผู้เขียนได้สำรวจข้อเขียนต่าง ๆ ในนิตยสาร “โลกหนังสือ” ที่นำเสนอเกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่น เพื่อให้เห็นความสนใจของปัญญาชนไทยที่มีต่อวรรณกรรมญี่ปุ่นทางเลือกใหม่ในช่วงต้นทศวรรษ 2520 โดยเจาะลึกการนำเสนอวรรณกรรมญี่ปุ่นผ่านบทความ บทวิจารณ์ และบทแปลในนิตยสารโลก

หนังสือโดยชี้ให้เห็นแนวโน้มการอ่าน การวิพากษ์ และการนำเสนอภาพของญี่ปุ่นในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม ความเป็นมนุษย์ และความขัดแย้งภายในสังคมญี่ปุ่น ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่า นิยายสารโลกหนังสือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ญี่ปุ่นในสังคมไทยมากเพียงใด

บทสรุป

บทสรุปเป็นการอภิปรายภาพรวมของวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทยในทศวรรษ 2500 ถึงต้นทศวรรษ 2520 เพื่อชี้ให้เห็นการต่อสู้ช่วงชิงการสร้างความหมายของวรรณกรรมญี่ปุ่นโดยผู้กระทำการต่าง ๆ ภายในวงการ และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของวงการวรรณกรรมแปลไทยกับหลายวงการภายในสังคม นอกจากนี้ยังได้ย้ำประเด็นว่า วรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทยในช่วงที่ศึกษาไม่ใช่เพียงการนำเข้าวัฒนธรรม แต่เป็นกระบวนการของการสร้างภาพและความหมาย และแฝงด้วยการต่อรองทางอำนาจ รวมถึงเป็นเครื่องมือที่ทั้งเสริมสร้างและทำลายอัตลักษณ์ของผู้อ่านไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน